

14

ÖZEL MÜLKİYETE SAYGI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ مَالُهُ وَعَرَضُهُ وَدَمُهُ حَسْبُ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ
يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

Ebû Hureyre'den rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a) şöyle buyurdu: **“Müslümanın müslümana (her şeyi) haramdır: Malı, ırzı ve kanı/canı. Müslüman kardeşini hor görmesi kişiye kötülük olarak yeter!”**¹⁰⁴.

104 Müslim, Birr, 32; Ebû Dâvud, Edeb, 35; Tirmizî, Birr, 18; İbn Mâce, Fiten, 2; Ahmed b. Hanbel, II, 277.

AÇIKLAMA

Bu hadisin metni Ebû Dâvud'a aittir. *Sahîh-i Müslim*'de geçen metinde ise, "Birbirinizi kiskanmayın!" uyarısıyla başlar, ticaret ahlâkına ilişkin bazı esasları ve kardeşlik hukukunu hatırlattıktan sonra Rasûl-i Ekrem'in üç kez göğsüne işaret ederek, "Takva buradadır!" buyurduğunu haber verir.

Bilindiği üzere, emir ve yasaklarıyla Yüce İslâm, şu beş değer koruma altına alınmasını hedefler: Dini muhafaza (hıfz-ı dîn), canı muhafaza (hıfz-ı nefis), akli muhafaza (hıfz-ı akl), nesli muhafaza (hıfz-ı nesl) ve malı muhafaza (hıfz-ı mâl). *Zarûriyyât-ı hamse* diye nitelenen bu beş değer, fert ve toplumu ayakta tutan olmazsa olmaz unsurlardır.

Bahse konu olan hadis, can ve nesil emniyeti yanında malın dokunulmazlığı ve mülkiyete saygı esasının önemi vurgulanır. Bu demektir ki, İslâm'da özel mülkiyetin dokunulmazlığı ve malın kudsiyeti söz konusudur. Ne var ki, bunun kamu hak ve menfaatleriyle çelişmemesi gerekir. Esasen İslâm, özel mülkiyetin dokunulmazlığı ilkesini vazetmekle kalmamış, "zarar vermek ve zarara zararlarla mukabele etmek yoktur" tarzındaki Nebevî ilkenin hayata geçirilmesini isteyerek insanlığa üstün bir ahlâk ve hukuk dersi vermiştir.

Hadisin sonundaki "Müslüman kardeşini hor görmesi kişiye kötülük olarak yeter" cümlesi, kişilik hakları konusunda hadisin baş tarafını tamamlayan ve altı çizilmesi gereken ahlâkî-hukûkî bir ilkedir. Kişilik hakları, bir şahsın maddî, mânevî ve iktisadî bütünlüğü ve varlıkları üzerindeki hak ve menfaatlerin bütünüdür. Bu temel ilkeye göre, insanı hakarete maruz bırakmaktan ve onun kişiliğine dâhil olan unsurlara; sağlığına, vücut tamlığına, şeref ve haysiyetine, sırlarına, ismine, hak ve özgürlüklerine karşı saldırılarda bulunmaktan kaçınılması gerekir. Kişilik hakkı bulunmayan bir kimse tasavvur edilemez. Zira insan onurlu, Müslüman izzet sahibi bir varlıktır.